

Dnes je na programu Velký kaňon – tedy Grand Canyon. Doufám, že bude vidět. Tady v Page sídlí nějaká větší továrna a občas prý produkované splodiny vytváří mlžný oblak až na Grand Kaňonem.

Příjezd do Grand Kaňonu

Po snídani vyrážíme po silnici číslo 89 z Page směrem na jih. Tady doporučuju udělat krátký sjezd ze silnice na Horseshoe Bend (cca 10 km za Page). A co že to tu uvidíte? Přeci fotogenickou část řeky Colorado – řeka zde vytváří podkovovitý tvar v terénu. (Pro zajímavost a jako odpověď na Vaši otázku – proč to nemáme na fotce – my jsme to tak nějak ehm, přejeli... o dost kilometrů ☐).

Krajina cestou už dávno není samá rovina, takže se zlepšuje náš časový odhad na vzdálenosti. Po silnici dojíždíme až do Cameronu, za kterým hned následuje sjezd na 64. A to už je kousek od Grand Kaňonu. Vstup do parku je s kartou opět zdarma. Unifikovaná mapa viewpointů od rangera a enjoy!

První viewpoint

Ihned po průjezdu mítnicí následuje odbočka doprava – zde je první viewpoint. Jedná se o starou věž a výhled. Ve staré věži jsou točité schody nahoru do dalšího patra. Na stěnách jsou malby indiánských motivů (většinou prý originály, jak tvrdí průvodce). Podívat se můžete na starou strážní židli a další archivní nábytek. Obchod se suvenýry ve spodní části Vás také potěší – ceny jsou možná nižší než doposud jinde.

Po parku autobusem

Pokračujeme dále. Přijíždíme k parkovišti a jdeme se podívat z dalšího viewpointu – cestou čekáme až několik srnek přejde chodíček a nechají se vyfotografovat. Tady necháme auto a dále už budeme jezdit jenom autobusem. Linky tu jsou 3 a postupně na sebe navazují. První linka nás doveze k návštěvnickému centru, kde přeseďáme na modrou a pokračujeme dále. Na končené modré již stojí připraven bus z poslední linky a po přestupu se vydáváme dále.

Konečná na červené - Hermits rest

Červená nás dovezla na Hermits rest. My ale neodpočíváme a vydáváme se pořizovat foto. Pokud přijedete do parku jako turista za fotkama, pak si užijete. Pokud ale víte, co všechno vlastně v parku bylo a je – fosílie, život podél Colorado river, jaká zvířata přežívala v blízkých jeskyních a jak jednotlivá patra ukazují historii – budete nadšeni. Doporučuji si vzít dalekohled s sebou. Stejně Vám ale nebude stačit. K průzkumu je zde toho tolik, že to za jeden den určitě nezvládnete (myslím, že ani měsíc by nestačil).

Můj favorit v parku, tip pro focení a návštěvu

Mně osobně se nejvíce líbil Mohave point. Bylo z něj vidět nejvíce a nejdále. I když to je pouze subjektivní. Počítejte ale s tím, že na podzim po 16. hodině se již začne viditelnost nad parkem zhoršovat. Pro běžné pozorování nic zásadního, ale fotky pak ztrácejí jakousi šťávu...

Kdo má více času nebo plánuje zde zůstat delší dobu, může zkusit přímo cestu parkem se zkušenými průvodci na hřbetech mul. Přespání v chatkách a podobně.

Kdo má méně času, ten asi projde stejně jako my jednotlivé zastávky a viewpointy, zkusím kratší túru podél okraje a pak se pomalu vydá zpět do návštěvnického centra pro suvenýry.

Postřehy z Grand Kaňonu, zajímavosti okolo Grand kaňonu (Grand Canyonu) a co v lze vidět Grand kaňonu mimo hluboké jámy □

Drobná poznámka na začátek – park navštěvuje skutečně obrovské množství turistů ročně – ale je zde pořád čisto. Turisté jsou vybízeni k zachování čistoty a místní rangeři na toto dohlížejí.

Grand Canyon - řeka Colorado a její zajímavosti

- Do řeky Colorado proudí další voda z postraních kaňonů – což znamená další přívaly vody z tajících sněhů a dešťů, které řeku rozvodňují a svou erozivní silou působí na zdejší horniny. Tvrdí se, že přibližně každé tři kilometry jsou na řece peřeje. Při pohledu na řeku je snadno odlišíte od zdánlivě klidné vody. Vznik těchto peřejí je dán právě přívalem vody z vedlejších kaňonů. Ty s sebou nesou velké množství balvanů (až velikost auta). Peřeje tak poměrně často upozorňují na vedlejší kaňony nebo pozůstatky lávových řek ze sopečné činnosti. Dnešní dno řeky je již převážně žulové – spíše tedy dochází k rozšiřování koryta, než k prořezávání do hloubky.

- Dlouhou dobu se uvažovalo, že kaňon byl vyhlouben řekou Colorado tekoucí v jediném směru. Což se s ohledem k historii zdá nemožné. Podle dosavadních poznatků se na přibližně 104. kilometru stará řeka náhle stáčela do kopce proti masivu 600 metrů výšky, což odporuje fyzikálním zákonům. Teorií je více.

- Řeka vytvořila v minulosti velké množství jeskyní podél svého toku. Dnes se v nich nacházejí například kostry lenochodů, ovcí, koz a další. Vlivem horka dochází k vysušení pozůstatků. Nechá se tak zde například nalézt trus po 11 tisíc let starých mamutů, kteří se zde vyskytovali.

- Celý kaňon se rozkládá v oblasti mezi Lake Mead a Lake Powell v délce cca 450 km (přesněji 446 km).

- Uměle vytvořené jezero Powel na přehradě Glen Canyon umožnilo vznik města Page (na jednom z nejsušších míst planety). Jezero má délku téměř 320 kilometrů a zatopilo Glen kaňon do hloubky až 200 metrů. Došlo tím i k zatopení vrstvených pískovců vzniklých ze starobylých písčinych dun.

- Postavením přehrady byla zmenšena divoká síla řeky Colorado a tím i její schopnost prořezávat se podložím. Také došlo k poklesu teploty vody (ta se velmi zlehka zvýšila vlivem teplotních změn planety). Nyní se místy teplota pohybuje okolo $\pm 8-10^{\circ}\text{C}$ i v létě, jelikož je do řeky vypouštěna chladná voda ze spodní části přehrady.

Geologie v Grand Kaňonu

- Kaňon se nachází na Colorádské náhorní plošině. Tato oblast byla v minulosti na dně moře – zdá se to jako paradox, když dnes je více jak 2000 metrů nad mořem. Vysvětlení je v kontinentálním zdvihu. V minulosti došlo ke srážce dvou tektonických desek a následnému zdvihu Colorádské plošiny. Tento proces zdvihu trval přibližně okolo 5 miliónů let (stále dochází k pohybu, ale zde jsem měl na mysli konkrétní období), během nichž se řeka postupně „prokusovala“ skrze podloží, čímž vytvořila kaňon.

- Horních 9 vrstev, které lze dobře vidět a rozeznat je tvořeno především z vápence a pískovce – stáří 250 – 850 miliónů let. Ve spodní vrstvě (označované jako vnitřní rokle nebo vnitřní kaňon) jsou horniny, jejichž stáří se odhaduje okolo 1,8 miliardy let. Ve vrstvě cca 2 kilometrů tak máte možnost spatřit většinu hornin, co si lze představit. Možná se ptáte proč je zde v horninách najednou takový skok? Tento rozdíl mezi vrstvami se nazývá diskordance. Vlivem eroze byla tato celá vrstva usazenin za 1 miliardu let odstraněna. Tento jev naleznete téměř po celé planetě.

Trocha historie z Grand Canyonu

= V parku se nachází pozůstatky historických osídlení, například rozpadlé pueblo v Mesa Verde obyvatel kmene Anasazi. Ti jsou nahlíženi jako jedna z prvních civilizací, která využívala zemědělství a zároveň jako jedna z nejvyspělejších civilizací v prehistorickém období v oblasti Severní Ameriky. Zemědělství se pravděpodobně naučili od stavitelů pyramid z Mexika a Jižní Ameriky (že by od Aztéků?). Kmen z kaňonu zmizel přibližně před 800 lety.

- V roce 1540 dorazili z Mexika ke kaňonu španělští dobyvatelé. Jelikož nenalezli ani po týdnů způsob, jak jej překročit, vrátili se. V roce 1869 vedl John Powel expedici k průzkumu kaňonu, který byl do té doby stále neprozkoumaný.

Problémy ekosystému a potenciální nebezpečí v parku

- Vlivem zásahů člověka dochází k narušení křehkého ekosystému. Ohroženi tak jsou například zdejší Kondor kalifornský nebo Gila arizonská, což je přibližně 1 milion let stará ryba, která se dožívá největšího věku mezi sladkovodními rybami. Gila arizonská je ohrožena především v důsledku výstavby přehrady Glen Canyon a následnému snížení teploty vody (jen pro zajímavost, dříve žilo v řece Colorado asi 8 druhů ryb, dnes jsou to 4). Kondoři téměř vyhynuli - v dnešní době se jejich stav pohybuje okolo pár set. Velký úhyn způsobilo používání olovených kulek při lovu v okolí Grand Canyonu. Kondoři se otrávilí úlomky olova.

- Ještě poznámka - až budete stát na okraji nějaké skály, neházejte dolů mince, jako do studně - pravděpodobně by tam nikoho netrefila, ale můžete tím zabít místní opeřence. Divíte se jak? Takový dravec vidí lesknoucí se cosi a zamíří tím směrem, pokud to sezobne (ve vzduchu nebo ze skály) polkne to a zpravidla se udusí, jelikož se mu mince vzpříčí v krku. Toto varování se dozvídáme od místního rangera, jako prevenci.

- V roce 2007 zde zemřel jeden z předních biologů na zdejší pumy Erik York. Stalo se tak při pitvě uhynulé pumy na plicní mor (dostal plný zásah z otevřených plic pumy, nemohl nic tušit předem) - též známý jako černý mor (černá smrt). V Grand kaňonu a na jihozápadě spojených států se stále černý mor vyskytuje. Přenášen je zdejšími hlodavci (že by i veverky) a blechami v okolí řeky Colorado.

- V parku se vlivem sucha a blesků často objevují ohně. Místní hasiči se jim snaží předcházet tím, že zakládají malá kontrolovaná vzplanutí v podrostu. Když na takto vyhořené území požár dorazí, je zpomalen nebo úplně uhasne.

P.S. Kdyby Vám v parku lezla přes cestu (nebo přes boty) veverka - tak se nedivte a nelekejte - oni to tak dělají a loudí gáblík.

Odjezd z parku a jak cestovat po Route 66

Po nákupu suvenýrů se vydáváme již k autu. Zážitek bylo dost (teda málo, ale čas nás tlačí). Z parku pokračujeme v pomalé koloně po silnici číslo 64 na jih, směr Williams a slavná Route 66.

Nájezd na Route 66 je označen směrovkami s informací, že pojedete po historické cestě. Tak na to jsme se těšili. Být v USA a neprohnat „káru“ po Route 66 - tak jsem tam ani nebyl. Takže plyn na doraz a frčíme. Cesta klikatí, zvedá a klesá. Jedeme do Kingmanu, kde chceme přespat - kousek cesty to je. Bohužel se ukazuje, že hladové oko nádrže se hlásí o svou pozornost. Sjíždíme k benzínce.

Jak se domluvíte v USA nebo taky nedomluvíte

Při čepování vystupuje z auta za námi nějaká paní a asi na mne mluví. Píši asi, protože kdyby nepřišla až ke mne, nevěděl bych to. Né, nejsem hluchý, ale jazyk jak mluvila připomínal angličtinu asi jako čeština. Tak jí říkám: Sorry - english? Kouká na mne, jak když jsem spadl z višně a zase něco drmolí.

Opakuji žádost a ona přikyvuje. Bohužel jsem jí ani na potřetí nerozuměl. Ona mě sice ano, ale ten její slang byl pro mne nepřeložitelný.

Pokud si myslíte, že s angličtinou se v USA domluvíte všude, tak tady Vás vyvedou z omylu! Nejvíce a nejlépe je zpravidla rozumět rangerům v parcích, pak na recepcích v hotelech a v obchodech. Ale mluvit s místním je někdy za trest. Jinak pochytit místní výslovnost jde snadno, horší je se vrátit zpátky k té „košér“ oxfordské.

Kingman a „mekáč“

Do Kingmanu přijíždíme kolem 21. hodiny. Je tu horko a dusno. V místním „mekáči“ mají chlazená krájená jablka v sáčku s karamellem - dobrá specialita. V tom horku to chutná výborně. Ještě si dáváme nějaké hranolky s ketchupem. Zajímavostí je, že tady si můžete ketchupu nebo tatarky vzít kolik chcete a neplatíte nic navíc - zavede se tohle taky někdy u nás?

Fotografie jsem ani moc tentokráte nekomentoval, je to prostě Grand Canyon.

[\[Ukázat jako slideshow\]](#)

